RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Muziekacademie
(Menen, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021H255
Augustus 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Programma van maatregelen 6

1.1 Administratieve gegevens 6
1.2 Synthese 8
1.3 Gemotiveerd advies 9
1.4 Conclusie 9

2 Bibliografie 10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	/
	Postcode	8930
	Adres	Yvonne Serruysstraat 44 8930 Menen
	Toponiem	Muziekacademie
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 61585 Y_{min} = 165813 X_{max} = 61619 Y_{max} = 165836
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Menen, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 958a16, 958a16 Figuur 1	

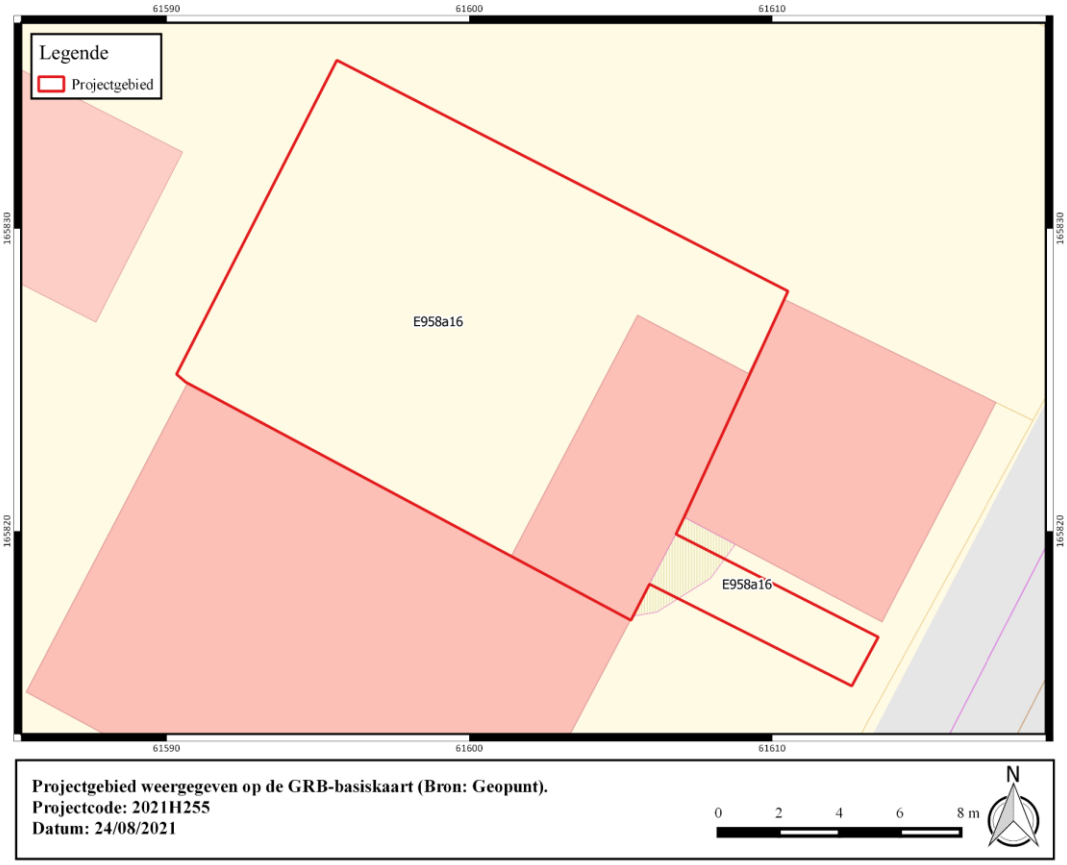

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de afbraak van de bestaande bebouwing en verharding én de uitbreiding van het gebouwenbestand van de Muziekacademie te Menen aan de Yvonne Serruysstraat 44. Het volledige projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 215 m². Hiervan is ca. 40 m2 bebouwd, het overige terreindeel is verhard. De geplande nieuwbouw heeft een oppervlakte van ca. 200 m² en wordt gefundeerd op sleuffunderingen.

Menen is gelegen aan een oude meander in de Leie. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft geen informatie weer inzake bodemopbouw of bewaringscondities.

Op het historisch kaartmateriaal is te zien dat het onderzoeksgebied zich bevindt aan de rand van het historische stadsweefsel van Menen. Op de Deventerkaart is te zien dat het terrein zich bevindt langs een weg richting de Leie waar langs de westzijde bebouwing is afgebeeld. De versterkingen worden pas gerealiseerd vanaf de 2e helft van de 16e eeuw en bestaan initieel uit aarden omwallingen voorzien van een houten palissade. Op de 17e-eeuwse Sanderuskaart valt het onderzoeksgebied buiten de versterkingen. Op een plan van 1701 zijn de vervolledigde Vauban-vesten te zien. Het onderzoeksgebied lijkt hierop samen te vallen met een gracht tussen een bastion in het oosten en een ravelijn in het westen. Vanaf 1745 wordt beslist de versterkingen te ontmantelen. Op de Ferrariskaart is te zien dat de vestingen inderdaad zijn afgebroken. In de perceelsstructuren en de vorm van de westelijke gracht kan het voormalige ravelijn nog herkend worden. Op het 19e-eeuws kaartmateriaal zijn de vesten van de Hollandse periode te herkennen. Hierin is grotendeels het patroon van de 18de-eeuwse Vauban-vesten te herkennen. Het onderzoeksgebied bevindt zich nog steeds ter hoogte van een gracht, net ten westen van een bastion. De westelijke grens van het bastion is nog duidelijk te herkennen in het verloop van de huidige Yvonne Seruysstraat. Op basis van het 19e-eeuws kaartmateriaal kan met redelijke zekerheid gesteld worden dat het onderzoeksgebied zich bevindt ter hoogte van een vestingsgracht. In de tweede helft van de 19e-eeuw worden de vestingen van Menen definitief ontmanteld. Tijdens WOI komt Menen binnen de Duitse logistieke zone te liggen. Van hieruit worden troepen en materialen verdeeld over de frontzone. Op een loopgravenkaart uit de zomer van 1917 zijn geen defensieve of logistieke structuren weergegeven ter hoogte van het onderzoeksgebied.

In de nabije omgeving van het projectgebied zijn meerdere vindplaatsen en indicatoren opgenomen in de CAI. Voor een groot deel betreffen de vastgestelde vindplaatsen waarnemingen tijdens werfcontroles. Tijdens deze controles werden hoofdzakelijk resten van de vroegmoderne stadsversterkingen waargenomen en relicten die in verband gebracht kunnen worden met leven en werken in de middeleeuwse en vroegmoderne binnenstad. Ook bij recenter vlakdekkend onderzoek werden sporen van bewoning uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode in kaart gebracht. Sporadisch werd bij deze werfcontroles ook keramisch materiaal uit de Romeinse periode gerecupereerd. Zeer waarschijnlijk gaat de stad terug op een veel oudere voorloper. De locatie, op de rand van de Holocene Leievallei, moet voor zowel jager-verzamelaars als vroege landbouwers immers gunstig geweest zijn.

Concreet kan op basis van de beschikbare gegevens gesteld worden dat de archeologische verwachting ter hoogte van het onderzoeksgebied eerder beperkt is. De kans dat verder onderzoek nog kan leiden tot wezenlijke kenniswinst is te beperkt.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werkzaamheden aan de Yvonne Serrusstraat te Menen worden geen bijkomende onderzoeksdaden aanbevolen. Op basis van het cartografisch materiaal is gebleken dat het terrein zich bevindt ter hoogte van een grachtlichaam dat werd uitgegraven in de late 16^{e} eeuw. Hoewel onderzoek van dergelijke defensieve structuren zeer zeker nuttig kan zijn, is de oppervlakte van het onderzoeksgebied te beperkt om dergelijke grote structuren te onderzoeken. Vanwege het zeer beperkte ruimtelijke kader wordt de interpretatie van eventueel aanwezige relicten sterk bemoeilijkt. De kans dat bijkomend archeologisch onderzoek in de vorm van proefputten of –sleuven nog leidt tot enige wezenlijke kenniswinst omtrent de opbouw en fasering van de postmiddeleeuwse vestingen rondom Menen is minimaal. Vanwege dit gebrek aan potentiële kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol beschouwd.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant de sloop van de bestaande infrastructuur en de uitbreiding van het gebouwenbestand van de Muziekacademie aan de Yvonne Serruysstraat te Menen. Uit cartografische bronnen blijkt dat het terrein gelegen is ter hoogte van een oude stadsgracht. Vanwege de beperkte oppervlakte van het onderzoeksgebied wordt de kans op kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek als zeer beperkt beschouwd. Een doorlopend onderzoekstraject wordt bijgevolg als weinig zinvol ingeschat.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.